

Sygn. akt **V Ca 348/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Gutkowska (spr.)
Sędziowie:	SSO Agnieszka Wiśniewska SSR del. Dorota Walczyk
Protokolant:	sekr. sądowy Urszula Kujawska

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Kancelarii (...) Sp. z o. o. we W.

przeciwko (...) Towarzystwu (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Woli w Warszawie

z dnia 7 października 2016 r., sygn. akt II C 916/16

1. oddala apelację;
2. zasądza od Kancelarii (...) Sp. z o. o. we W. na rzecz (...) Towarzystwa (...) z siedzibą w W. kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Sygn. akt V Ca 348/17

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym dnia 15 stycznia 2016 r. Kancelaria (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. wystąpiła przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. z żądaniem zasądzenia kwoty 8.611,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 04 lipca 2015 r. do dnia zapłaty. Nadto powódka wniosła o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 11 lipca 2016 r. strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 7 października 2016 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli w Warszawie oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. B. w dniu 06 lipca 2010 r. za pośrednictwem (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. zawarł ze (...) S.A. z siedzibą w W. umowę w przedmiocie Ubezpieczenia na Życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym (...) (...) potwierdzonej polisą nr (...). Okres obowiązywania umowy określono na 30 lat. Wraz z zawarciem umowy M. B. był zobowiązany uiszczać składkę regularną roczną w wysokości 3000,00 zł

Przedmiotem zawartej umowy było ubezpieczenie M. B. (§ 3 OWU). Zakres ubezpieczenia obejmował zdarzenia w postaci dożycia oraz śmierci ubezpieczonego (§ 4 OWU). Ochrona rozpoczęła się w dniu wystawienia polisy. Wraz z wpłatą składek regularnych na rachunek ubezpieczonego przydzielano jednostki funduszy kapitałowych. W przypadku dożycia ubezpieczonego wypłacano na jego rzecz świadczenie w kwocie równej Wartości Polisy. Zgodnie z § 23 ust. 1 OWU ubezpieczający od drugiej rocznicy polisy miał prawo wystąpić o wypłatę Wartości Wykupu pod warunkiem, że opłacił wszystkie Składki Regularne w należytej wysokości, wymagane do dnia złożenia wniosku. Wysokość świadczenia wykupu na dany dzień była równa wartości części wolnej rachunku oraz określonego procentu wartości części bazowej rachunku wskazanego w ust. 15 załącznika nr 1 do OWU (§ 23 ust. 5 OWU). W pierwszych dwóch latach procent części bazowej rachunku wypłacany ubezpieczonemu wynosił 0% wartości rachunku. W roku trzecim wynosił 20%, w roku czwartym 30%, w roku piątym 40%, zaś w latach kolejnych wzrastał systematycznie o kolejne 1 % lub 2%. W kolejnych latach wartość wzrastała, aż do osiągnięcia 96 % w roku 30. Wypłata kwoty wypłaty miała nastąpić nie później niż w terminie 14 dni od dnia wyceny ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego (§ 23 ust. 12 OWU). Z tytułu zawarcia umowy ubezpieczyciel pobierał opłaty: wstępną, za udzielenie tymczasowej ochrony ubezpieczeniowej, za ryzyko, administracyjną, za zarządzanie aktywami Rachunku Jednostek Funduszy, opłatę za zarządzanie aktywami Portfeli Modelowych, operacyjną oraz inne z tytułu dodatkowych usług oferowanych przez ubezpieczyciela (§ 24 ust. 1 OWU).

Na skutek wniosku złożonego przez ubezpieczającego M. B. umowa została rozwiązana z dniem 16 czerwca 2015 r. Na dzień rozwiązania umowy stan rachunku M. B. był równy kwocie 12.302,50 zł. Do wypłaty na rzecz ubezpieczającego skierowano kwotę 3.690,75 zł.

Dnia 20 lipca 2015 r. M. B. jako cedent zawarł z Kancelaria (...) sp. z o.o. jako cesjonariuszem umowę przelewu wierzytelności, na podstawie której Kancelaria (...) sp. z o.o. bezskutecznie nabyła wierzytelność pieniężną przysługującą cedentowi wobec (...) S.A.

W dniu 23 lipca 2015 r. Kancelaria (...) sp. z o.o. skierowała powiadomienie do (...) S.A. o przysługującej jej wobec Towarzystwa wierzytelności scedowanej, jednocześnie wzywając ubezpieczyciela do zapłaty kwoty 8.611,75 zł wraz z odsetkami (zawiadomienie k.28, potwierdzenie doręczenia k.27).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy oddalił powództwo z powodu braku legitymacji czynnej powoda.

Strona pozwana w pierwszej kolejności zakwestionowała legitymację procesową czynną powódki, podnosząc zarzut braku skutecznego zawarcia umowy cesji, a więc jej ważności. W szczególności pozwana podkreśliła, iż strona powodowa nie przedstawiła żadnych dowodów na potwierdzenie, iż I. S. działający w imieniu Kancelarii (...) sp. z o.o. w dniu zawarcia umowy cesji z cedentem M. B. był uprawniony do reprezentacji spółki jako pełnomocnik. Dane tego pełnomocnika nie zostały ujawnione w rejestrze przedsiębiorców KRS.

Skoro okoliczność ta była przez pozwaną kwestionowana, to zgodnie z art. 227 k.p.c. wymagała dowodzenia, którego ciężar stosownie do art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. spoczywał na powódce.

W ocenie Sądu Rejonowego powódka nie podolała zasadzie zawartej w art. 6 k.c. i nie wykazała przede wszystkim, że dochodzona przez nią wierzytelność jej przysługuje. Powódka w toku sprawy nie przedłożyła jakichkolwiek dokumentów, z których wynikałoby, że I. S. miał umocowania do działania w imieniu i na rzecz powódki w dniu 20 lipca 2015 r.

Nadto Sąd Rejonowy wskazał, iż wierzytelność, która ma stanowić przedmiot rozporządzenia, powinna być w dostateczny sposób oznaczona (zindywidualizowana). Dotyczy to przede wszystkim wyraźnego określenia stosunku zobowiązaniowego, którego elementem jest zbywana wierzytelność (tak trafnie SN w wyroku z dnia 11 maja 1999 r., III CKN 423/98, Biul. SN 2000, nr 1, s. 1). Zatem oznaczania stron tego stosunku, świadczenia oraz przedmiotu świadczenia.

Zgodnie z § 1 ust. 1 przedmiotowej umowy cesji, cedent miał zamiar przełać na rzecz powódki wierzytelność pieniężną, na którą składały się „wszelkie poniesione koszty, opłaty i potrącenia związane likwidacją polisy i rozwiązaniem umowy ubezpieczenia”. Brak w umowie cesji wyjaśnienia przez kogo zostały poniesione (i w jakiej wysokości) koszty, o których mowa w przelewie. W treści umowy cesji strony nie wspominają również o świadczeniu nienależnym, którego powódka dochodzi niniejszym pozwem, a tym bardziej o cesji takiego świadczenia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. odwołując się do zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

Od powyższego wyroku apelację wniosła powódka.

Zaskarżonemu wyrokowi powódka zarzuciła:

I. Naruszenie przepisów prawa materialnego tj. 513 k.c. w zw. z art. 103 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że pozwanej, która nie jest stroną stosunku prawnego nawiązanego pomiędzy powodem a ubezpieczonym, przysługuje prawo do kwestionowania jego skuteczności oraz żądania potwierdzenia stosunku prawnego nawiązanego między powodem a ubezpieczonym i w konsekwencji uznanie, iż zawarta między powodem a ubezpieczonym umowa jest bezskuteczna, a powód nie posiada legitymacji do występowania w przedmiotowym postępowaniu, podczas gdy art. 103 k.c. nie przewiduje uprawnienia strony trzeciej, niebędącej stroną umowy, do kwestionowania jej skuteczności, jak również nie przewiduje uprawnienia strony trzeciej niebędącej stroną umowy do żądania potwierdzenia tej umowy, co za tym idzie zawarta między powodem a ubezpieczonym umowa cesji jest skuteczna, a powód posiada legitymację czynną do występowania w przedmiotowym postępowaniu;

II. Naruszenie przez Sąd treści przepisów prawa materialnego tj. art. 60 k.c. w zw. z art. 103 par. 1 k.c. w zw. z art. 509 k.c. w zw. z art. 513 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie że powód nie potwierdził umocowania pełnomocnika do zawarcia umowy cesji z ubezpieczonym ani nie przedstawił żadnych ewentualnych oświadczeń przedstawicieli powoda potwierdzających umocowanie I. S. do działania w imieniu powoda lub potwierdzających dokonane czynności, a co za tym idzie uznanie, iż w przedmiotowej sprawie nie doszło do skutecznego zawarcia umowy cesji i w konsekwencji powód nie wykazał na etapie postępowania przed Sądem I. instancji swojej legitymacji do występowania w przedmiotowym postępowaniu podczas, gdy oświadczenie woli osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażone przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, a powód potwierdził fakt zawarcia w dniu 20 lipca 2015 roku umowy cesji z ubezpieczonym załączonymi do pozwu dokumentami: 1) pismem z dnia 23 lipca 2015 roku (powiadomienie o cesji wierzytelności wraz z wezwaniem do zapłaty) podpisanym przez należycie umocowanego przez prezesa zarządu powodowej spółki pełnomocnika w osobie radcy prawnego; 2) pełnomocnictwem podpisanym przez osobę upoważnioną, zgodnie z załączonym do pozwu KRS, do składania oświadczeń w imieniu spółki, w którym upoważniła profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego do dochodzenia przedmiotowej wierzytelności od pozwanej (pełnomocnictwo zgodnie z jego treścią zawiera upoważnienie do składania wszelkich oświadczeń materialnoprawnych), 3) podpisem, należycie umocowanego przez osobę upoważnioną do reprezentowania powoda, profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego złożonym pod pozwem, w którym powód dochodzi wierzytelności nabytej cesją wierzytelności z dnia 20 lipca 2015 roku; tak również powód przez skierowanie przedmiotowego roszczenia na drogę postępowania sądowego dał wyraz woli wykonani: zobowiązania nałożonego na powoda umową cesji wierzytelności z dnia 20 lipca 2015 roku (§3 ust.2 umowy cesji a co za tym idzie przez przystąpienie do wykonania umowy cesji wierzytelności z dnia 20 lipca 2015 roku powód potwierdził fakt zawarcia umowy cesji z ubezpieczonym; nadto powód dał wyraz swemu stanowisku co do potwierdzenia skuteczności czynności w piśmie procesowym stanowiącym replikę na sprzeciw pozwanej;

III. Naruszenie przez Sąd treści przepisów prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i uznanie, iż treść zawartej przez powoda z cedentem umowy cesji wierzytelności nie zawierała wystarczającego oznaczenia zbywane przez cedenta wierzytelności, co rzutowało na jej skuteczność, podczas gdy treść zawartej przez powoda : cedentem umowy cesji wierzytelności wprost wskazuje podstawę zbywanej wierzytelności oraz jej wysokość wypełniając tym samym przesłanki do uznania prawnej skuteczności przedmiotowej umowy cesji;

IV. Naruszenie przepisów prawa procesowego tj. 385 (1) k.c. w zw. z art. i nierozpoznanie istoty sprawy poprzez brak wszechstronnej oceny zapisów OWU, sytuacji stron, naruszenia dobrych obyczajów oraz rażącego naruszenia interesów konsumenta przez kwestionowane zapisy umowne, podczas gdy istotą niniejszego sporu pozostawało: dochodzenie przez powoda od pozwanej zasądzenia kwoty jej bezpodstawnego wzbogacenia z tytułu zatrzymania środków cedenta, będącego konsumentem, na podstawie abuzywnych postanowień umownych.

Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie dochodzonej kwoty oraz kosztów procesu,

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w składzie niniejszym podziela i na podstawie art. 382 k.p.c. przyjmuje za własny ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny i jego ocenę prawną. W związku z tym nie jest celowe powielanie w niniejszych rozważaniach obszernej argumentacji teoretycznej i prawnej przeprowadzonej przez Sąd Rejonowy.

Wskazać należy, że Sąd Rejonowy niezwykle wnikliwie i drobiazgowo uzasadnił swoje rozstrzygnięcie, w tym ocenił dowody zgromadzone w sprawie. Sąd Okręgowy tę argumentację Sądu Rejonowego w pełni podziela.

I nawet jeżeli uznać, że w postępowaniu przed Sądem II instancji powód wykazał umocowanie G. S., załączając do apelacji stosowne pełnomocnictwo, to i tak apelacja nie mogła być uwzględniona.

Powódka Kancelaria (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. swoją legitymację zarówno materialnoprawną, jak i procesową wywodziła z treści umowy cesji zawartej z ubezpieczonym, który zawarł umowę ubezpieczenia na życie z pozwanym. Na mocy paragrafu 1 i 2 umowy cesji z dnia 20 lipca 2015 r. M. B. przeniósł na powoda przysługującą mu w stosunku do pozwanego wierzytelność z tytułu umowy ubezpieczenia (...) S.A. z siedzibą w W. z dnia 6 lipca 2010 roku w wysokości wszelkich poniesionych kosztów, opłat i potrąceń związanych z likwidacją polisy i rozwiązaniem umowy ubezpieczenia, wynoszącymi 8.611,75 złotych.

Strony w umowie wyraźnie określiły przedmiotową wierzytelność określając ją, jako poniesione przez cedenta koszty, opłaty i potrącenia związane z likwidacją polisy i rozwiązaniem umowy ubezpieczenia. Z treści pozwu wynika jednak, iż przedmiotowa wierzytelność nie stanowi zobowiązania ubezpieczyciela wyraźnie wskazanego w umowie. Jak wskazał Sąd Rejonowy strona powodowa zasadności swojego roszczenia upatrywała bowiem w abuzywności postanowień umowy M. B. ze stroną pozwaną w zakresie dotyczącym obciążenia go obowiązkiem pokrycia na rzecz strony pozwanej opłaty likwidacyjnej.

Oceniając skuteczność dokonanego przelewu w pierwszej kolejności należy wskazać, iż wierzytelność jest prawem podmiotowym wierzyciela wynikającym ze stosunku zobowiązaniowego, które może być przeniesione na rzecz osób trzecich ze skutkiem wobec dłużnika. Przedmiotem przelewu mogą być wszystkie lub niektóre z roszczeń, bądź innych uprawnień przysługujących wierzycielowi albo ich część, jeżeli ich samodzielne zbycie nie jest sprzeczne z umową będącą źródłem wierzytelności lub nie narusza granic swobody umów. Wyłączenie dopuszczalności dokonania przelewu wynikać może także z właściwości zobowiązania, która w kontekście artykułu 509 k.c. definiowana jest, jako

takie elementy zobowiązania – podmiotowe, treści, celu – z których wynika, że zobowiązanie może być wykonane tylko pomiędzy podmiotami, które pierwotnie nawiązały stosunek obligacyjny.

Zdaniem Sądu Okręgowego wierzytelność będąca przedmiotem oceny w przedmiotowej sprawie, nie mogła zostać skutecznie zbyta przez M. B. na rzecz powoda. Wierzytelność ta obejmuje, bowiem należności, które podlegać będą zwrotowi na rzecz ubezpieczonego, jedynie w przypadku uznania, iż postanowienie umowy pozwalające ubezpieczycielowi na ich zatrzymanie, czy też pobranie zostaną uznane za niedozwolone w rozumieniu artykułu 381 (1) k.c. Tymczasem uprawnienia do żądania stwierdzenia powyższego związane są ściśle z osobą zawierającą umowę. Dla oceny zasadności żądania i ewentualnego świadczenia przez zakład ubezpieczeń nie jest bowiem obojętne kto jest wierzycielem. Przepisy ustawy wymagają by był nim konsument, albowiem niedozwolone postanowienia umowy, których eliminacja w trybie artykułu 385 (1) k.c. pozwala na dochodzenie konkretnej wierzytelności muszą dotyczyć kontraktu zawartego właśnie z konsumentem. Dopiero tak stwierdzona wierzytelność mogłaby się stać przedmiotem cesji, wcześniej natomiast brak jest podstaw do rozporządzania nią, albowiem jej zbycie spowodowałoby zmianę tożsamości zobowiązania.

Wskazać nadto należy, że ze względu na właściwość zobowiązania wynikającego z uznania poszczególnych klauzul umowy za niedozwolone można potraktować je również, jako szczególną postać wierzytelności przyszłych. Powstanie wierzytelności o zapłatę zależy, bowiem od uznania wskazanych postanowień kontraktu za abuzywne, do tej chwili następuje zaś rozporządzenie ekspektatywą. Oznacza to, że z chwilą dokonania cesji nie następuje przejście wierzytelności na cesjonariusza, bowiem wierzytelność ta nie istnieje w chwili zbycia. Wierzytelność zostaje przeniesiona dopiero z chwilą jej powstania. To zaś następuje albo w momencie uznania żądania przez przedsiębiorcę, albo z chwilą stwierdzenia abuzywności przez Sąd. To drugie może jednak nastąpić jedynie w toku procesu pomiędzy pierwotnymi stronami kontraktu i przy uwzględnieniu warunków wskazanych w artykule 385 (1) k.c. Powyższego nie zmienia fakt, iż skutki uznania postanowień umowy za niedozwolone rozciągają się na cały okres trwania stosunku prawnego, a zatem sięgają również wstecz od daty orzekania. Każdorazowo, bowiem abuzywność postanowień musi zostać zbadana indywidualnie i dopiero jej stwierdzenie pozwala na rozważanie zasadności wysuwanych roszczeń w przedmiocie zapłaty.

W tych warunkach uznać należy, iż powód nie posiadał legitymacji procesowej do występowania w przedmiotowej sprawie. Wobec stwierdzenia bezskuteczności nabycia wierzytelności związanej z zastosowaniem w umowie klauzul abuzywnych nie łączy go z pozwanym jakikolwiek stosunek materialnoprawny, jak również nie posiada on szczególnych uprawnień przyznanych ustawą.

Nie można także uznać, iż Sąd w toku procesu władny był oceniać zapisy umowy ubezpieczenia pod kątem abuzywności, a tym samym badać czy ewentualna wierzytelność przyszła przekształciła się w istniejącą. Jak wskazano powyżej uznanie poszczególnych zapisów umowy za abuzywne ze względu na szczególny charakter przyznanych uprawnień i ochrony może nastąpić jedynie w procesie pomiędzy stronami umowy, z których jedna z nich jest konsumentem.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku, o kosztach postanawiając na podstawie art. 98 k.p.c.